

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvzemši ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marjiln trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znanaka za odgovor.

Račun pri poštnem č.k. uradu št. 13.238.

Dr. Leopold Lenard:

Kratkovidna politika.

Nemci so v mariborskem okraju postavili svojo listo. Zgodilo se je, kar je popolnoma naravno in samo ob sebi razumljivo, a vendar je izzvalo v znatnem delu slovenske javnosti veliko presenečenje.

Spominjam se, da še ni dolgo, ko sem se nekje slučajno srečal z nekim velikim, velikim gospodom iz Slovenije. V kratkem razgovoru, ki se je razvil, sem omenil, da bodo Nemci postavili svoje kandidate. »Tega si nikdar ne bodo upali!« — odvrnil je gospod glasno in rekoč.

Mene je ta naivnost presenetila, ter sem umolknil.

Tudi v politiki je treba nekaj misliti, če se noče brbljati in delat kar tja v en dan. Predstavite si, kaj bi naredili Slovenci v tem slučaju?

Kaj pa naj počno naši Nemci?

Ali naj ostanejo doma in se sploh ne udeležijo volitev? — Toda to bi bilo proti načelu, da ima vsak državljani ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, vsaj moralno dolžnost, da pri volitvah izrazi svoje mnenje. Ako bi pri volitvah proglasili abstinenco, bi se gotovo od neke strani — a to ne brez opravičenosti — dvignil proti njim krič, da se ne čutijo kot popolne državljane in ne zavedajo svojih državljskih dolžnosti!

Ali naj gredo glasovat za demokrate?

V tem slučaju bi morali gospodje od »Taborca«, če hočejo biti nekoliko došlezi, zagnati krič, da ne puste s to gvezdo demokratski stranki odvzeti njene devišta?

Ali naj glasujejo za Novačanove ali za Radičeve republikance?

Tolike neumnosti ne moremo pričakovati od Nemcev, da bi dali glas neki stranki, ki jim ne more ničesar koristiti in s tem izvejo opravičeni gnev od vseh strani.

Ali naj gredo s komunisti in s socialisti?

Toda za to med njimi po ogromni večini ni pravega razpoloženja, a če bi šli, bi izzvalo od slovenske strani silno ogorčenje.

Se manj je mogoče od njih pričakovati, da bi šli s slovensko ljudsko stranko. Naši Nemci nimajo prav nobenega interesa na tem, da se spuščaj v notranje boje za ureditev države in pri tem dobivajo batine na račun drugih. Nemci, ki se predvsem pečajo s trgovino in obrtnjo, nimajo interesa na majhni domači, pač pa na veliki državni politiki.

Za Nemce torej sploh ni drugega vprašanja: ali z radikali, ali pa samostojno!

Toda ravno isti krogi, ki so strašno ogorčeni, ako bi šli Nemci z radikali, so istotako ogorčeni, da gredo samostojno.

Kam torej naj gredo?

Za vsakega pametnega človeka je bilo torej izpocetka jasno, da pojdejo Nemci ali z radikali, ali pa samostojno, ker drugega pota sploh ni.

Po časopisu in tudi drugače po javnosti se je zagnal krič, da radikali paktirajo z Nemci, ter jim obetajo neke koncesije. »Jutranje Novosti« so kot odgovor prinesle članek, v katerem dokazujejo, da so demokrati dali Nemcem veliko večje koncesije, namreč občinski volilni red, potem katerega bodo Nemci v mnogih mestih dobili občinske zahteve v svoje roke.

»Gospodje, takrat bo pela druga muzika« — so zaključile »Jutranje Novosti« in imele so popolnoma prav. Predstavite si, kakšen utis bo naredilo ne samo v notranjosti, ampak tudi v zunanosti, ko se bodo nemške zahteve oglašile iz naših mestnih zbornicah? To bi se dalo paralizirati samo na ta način, ako se naprej ustvari način mirnega sožitja med Slovenci in Nemci, tako, da bi se v zbornicah reševala samo gospodarska vprašanja. To se pa ni zgodilo.

Toda ta muzika ne bo pela samo v mestnih zbornicah... Nemci bodo prišli tudi v »Narodno skupščino«, ustanovili svoj klub, ki bo močnejši od kluba slovenskih samostojnih kmetov in ne veliko slabši od kluba slovenske ljudske stranke. Njihova pesem se bo oglašila tudi v skupščini in se bo razlegala jako daleč po svetu. Takrat bo treba s temi mu-

zikanti razgovarjati in razgovore bo moral voditi sam stari gospod Pašič. Takrat pojde morda za nekoliko več, kot za razbite šipe in za planinske kočice.

Toda ta muzika se bo pela še drugje, tudi pri sodnih.

Nemci so vložili mnogo pritožb. Polagoma bodo razna sodišča pričela rešavati te pritožbe, druga za drugo. Drugače tudi ne more biti. Saj je že stari ljudovski Kajfež rekel: Imamo postavbo in po tej postavi se naj sodi. Če imamo sodnije, morajo soditi in če sodijo, morajo soditi po postavi. Tako bodo v imenu Njegovga Velikanstva Kralja Nemci začeli dobivati eno razsodbo za drugo.

»Gospodje, to bo druga muzika.«

Ali so res vsi Slovenci tako kratkovidni, da ne pomislijo, kako bo izgle-

dalo, ko bo začela peti ta muzika po mestnih zbornicah, po skupščini in pri sodnih?

Slovenci so od prevrata naredili že marsikatero neumnost, za katero je posledice morala nositi cela država. Narodna radikalna stranka je morala že popravljati marsikatero neumnost, ki se je naredila v Sloveniji in bo morala v bodočnosti tudi popravljati neprijetne vtise te muzike.

Tisti, ki so bili ogorčeni, da radikali paktirajo z Nemci, so sedaj ogorčeni, ker Nemci ne gredo z radikali, ampak nastopajo samostojno, in bodo zopet ogorčeni, ko se bo pričela oglašati nemška muzika. Toda z ogorčenjem ne bodo spravili s sveta faktičnega stanja in politik mora računati z dejstvi, ki so pred njim.

Demokrati prosijo nemške in madžarske volilce za glasove.

Beograd, 26. febr. (Z) »Tribuna« javlja iz Novega Sada: Volilna borba v Vojvodini ni prenehala niti po potrditvi kandidatnih list. Volilno borbo vodijo, četudi za sedaj še prikrito, Pribičevići in Davidovičevići. Vodja Davidovičevićev dr. Slavko Sečurov agitira v okrožju subotškem in v okrožju Veliki Bečkerek za svojo odvojeno listo. Trudi se, da bi pridobil na-

rodno manjšino, da bi glasovale za njegovo listo. Madžari se zadržijo še nadalje pasivno. Edino madžarski delavci v masah prihajajo k socialistom. Nemci so prenehali agitirati. Oni so še pred nekaj meseci dobro organizirani in disciplinirani svoje volilce in danes so popolnoma solidarni. Sedaj imajo samo konference v onih okrožjih, kjer še ni izvršena organizacija njihove stranke.

Hrv. zajednica za Radičovo republiko!

Zagreb, 26. febr. Včeraj se je vršila glavna letna skupščina krajevnih organizacij hrvatske zajednice. Skupščina je otvoril predsednik mestne organizacije dr. Stjepan Srkulj. Po tajniškem poročilu je govoril dr. Iv. Lorković, ki je razložil današnjo politično situacijo in izperno navedel razloge, ki so napotili hrvatsko zajednico, da v sedanjih volitvah ne postavi kandidature. Nadalje je obrazložil sklep, zakaj

je potrebno, da glasujejo pristaši hrvatske zajednice za hrvatsko republikansko seljačko stranko in da v slučaju potrebe za njo tudi delajo. Po dr. Lorkovićevem govoru je skupščina sklenila, da se z ozirom na politični položaj in v zmislu sklepa osrednjega odbora z dne 11. februarja sklene, da glasujejo njeni člani in pristaši v Zagrebu samo za hrvatsko republikansko seljačko stranko.

Grška vlada in naše pristanišče v Solunu.

Atena, 26. febr. (Z) Posebna komisija, ki je v ministstvu zunanjih zadev izdelala grški projekt za konvencijo o svobodni coni v Solunu, ga je včeraj izročila vladi. Predsednik komisije je izjavil, da je grški predlog za interese

kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev dovoljen. Ministrski svet je odredil, da se vrši v torek seja, na kateri se bo razpravljalo o načrtu konvencije, da bi ga mogel potem z noto izročiti g. Balgudžiću.

Pred prihodom naše vojske na Sušak.

Zagreb, 26. febr. (Z) S Sušaka poročajo, da so vse priprave za sprejem naše vojske končane. Suške gospe so darovale mestu krasno svileni jugoslovensko trobojnico vredno 10 tisoč dinarjev, da se razobesi ob priliki prihoda naših čet na vidnem mestu.

Proti iztihanjanju zdrave valute.

Beograd, 26. febr. (Z) Finančni minister dr. Stojadinović je zahteval od generalne direktije carin ojačeno finančno kontrolo proti Bolgarski, ker je ugotovljeno, da se v poslednjem času čez dalje bolj utihotaplja zlata valuta in se iznaša v Bolgarsko. Izgleda, da se bodo podvzele slične mere tudi proti Avstriji, ker se opaža, da se tudi na to stran tihotapi zdrava valuta iz naše države.

Volilne priprave.

Beograd, 26. (Z) Kakor doznajajo »Novosti«, je dosedaj v vsej državi potrjenih 312 list.

Beograd, 26. febr. (Z) 4. marca se vrši v Sremski Mitrovici veliko zborovanje Narodne radikalne stranke, na katerem bo govoril ministrski predsednik g. Nikola Pašić. Poleg njega se udeležijo tega zborovanja tudi g. minister pravde dr. Lazar Marković, prometni minister Velizar Janković in mnogo drugih uglednih somišljenikov radikalne stranke. Razven Mitrovice namerava ministrski predsednik g. Nikola Pašić obiskati tudi Bosno, Vojvodino in Slovenijo.

MADŽARSKE VOJNE REPARACIJE.

Beograd, 26. febr. (Z) Tekom tega meseca je prejela naša država od Madžarske na račun vojne reparacije 50 vagonov premoga iz pečinskih pre-

Trgovinska pogajanja z Italijo.

Beograd, 26. febr. (Z) Včeraj zvečer je odpotovala pod predsedstvom dr. Nike Popovića v Rim komisija na pogajanja za trgovinsko pogodbo z Italijo.

POGREB DR. TUŠKANA.

Zagreb, 26. febr. (Z) Truplo pokojnega dr. Orge Tuškana je prispelo včeraj iz Siska v Zagreb. Spremljala so ga odposlanstva gasilskega društva, pevskega društva »Sloga« in »Danice« ter sisaškega meščanstva in kmetovalcev. Danes točno ob pol 10. uri dopoldne so se zbrali na državnem kolodvoru predstavniki državnih oblasti, delegacije mnogih zagrebških društev in korporacij in mnogoštevilno meščanstvo. Da spremi velikega pokojnika k večnemu počitku. Ko so postavili krsto na voz, ki je bil poln vencev, je začel opravljati cerkveni obred nadškof dr. A. Bauer ob asistenci svečenštva, nato pa je odšel sprejeto, ki se ga je udeležilo nekaj tisoč ljudi, v spremstvu vojaške godbe pred Jugoslovensko akademijo znanosti in umetnosti. Spreveda so se udeležili v imenu armijske komande general Tučaković, pokrajinski namestnik s poverjeniki pokrajinske uprave, mestni župan arhitekt Vekoslav Heinzl in mnogoštevilno odlično meščanstvo. Ko je dospel sprejeto pred Akademijo znanosti je po ponovnem cerkvenem obredu govoril predsednik akademije dr. Gustav Janeček poslovilni govor. Nato so položili na voz z venci venec Akademije, nakar so prisotni zaklicali trikratni »Slava!« Sprejeto je krenilo po ulicah, ki so bile natrpane občinstva, preko Jelačićevega trga na Mirogoj na pokopališče. Asistenco je prevzel od nadškofa dr. Bauerja kanonik dr. Barle.

Vlada za slovensko prosveto.

»Velebsko uničevanje« slovenske kulture. — Minister Županič za slov. univerzo in za slov. srednješolstvo.

Beograd, 26. febr. (Izv.) Ministrski svet je na predlog ministra dr. Nika Županiča nakazal en milijon kron za plače honorarnim profesorjem na ljubljanski univerzi. Nadalje je minister dr. Županič izposloval potrebni kredit za plače univerzitetnega uradništva, ki ni bilo v proračunu. Pred dvema tednoma pa je vlada na njegovo zahtevo dovolila 328.000 kron za materialne potrebe srednjih šol v Sloveniji.

(Minister dr. Županič se je od vsega početka kot prijatelj in zaščitnik slovenske prosvete zavzemal za izboljšanje gnetnega stanja učnih moči, kakor tudi za konceptno osobje na ljubljanski

univerzi. Dejstvo, da je vlada, v kateri so sami »velesrbski« radikali, ugodila njegovim tozadevnim zahtevam, priča dovolj jasno, da so vse klevete proti Beogradu le zlobne izmišljotine onih elementov, ki v svojem »ultraslovenstvu« stalno propovedujejo »likvidacijo slovenske kulture«. To je pa obenem nov dokaz, da en sam slovenski predstavnik Narodne radikalne stranke doseči razne »slovenske veličine« in več nego bi mogli doseči vsi na avtonomijski program izvoljeni slovenski poslanci počeni od dr. Antona Koščca, preko Žebota pa ta do Krepeluhove avtonomijske kaste. Iz tega je razvidno, kdo je pravi in resnični zaščitnik prave in resnične slovenske kulture in avtonomije. Ured.)

Imenovanje predsednikov in sodnikov upravnih sodišč.

Beograd, 26. febr. (Z) Danes se je vršila od pol 12. do pol 13. ure seja ministrskega sveta, na kateri je predložil minister pravde dr. Laza Marković listo kandidatov za upravná sodišča v državi in to 12 kandidatov za predsednike in 48 kandidatov za sodnike, ki so predlagani po državnem svetu na podlagi zakona o upravnih sodiščih. Ministrski svet izbere od predloženega števila polovico in predloži listo kralju. Ministrski svet je danes dopolnil izbral iz te liste 6 predsednikov in 24 sodnikov in to za upravná sodišča v Sarajevu, Zagrebu, Celju, Skoplju, Dubrovniku in Beogradu. V Beogradu se

bodo ustanovili trije oddelki s tremi sodišči, v Zagrebu dva z dvema sodišči, v Celju en oddelk z enim sodiščem, v Skoplju en oddelk z enim sodiščem in v Dubrovniku en oddelk z enim sodiščem. Nato je predložil minister pravde ministrskemu svetu na odobrenje sporazum, ki je dogovorjen z vsemi udeleženi litografiji v Beogradu in ki se nanaša na tiskanje obveznic vojnega posojila. Ministrski svet je sprejel nasvet in odobril pogodbo. Ker je Nj. Velikanstvo kralj še bolan, bo podpisal ukaz o imenovanju upravnih sodnikov šele tedaj, ko bo mogel Nj. Vel. kralj sprejeti ministra pravde.

Poljski odgovor Čičerinu.

Varšava, 26. febr. (Poljska brzojavna agentura.) V odgovor na noto ruskega ljudskega komisarja za zunanje zadeve Čičerina glede zapletitve med Poljsko in Litvansko je minister zunanjih zadev Skrczynski poslal ru-

skemu poslaniku v Varšavi Obolenskiemu noto, s katero hvaležno odklanja predlog sovjetske vlade, da bi sodeloval na prijateljski rešitvi poljsko-litvanskega spora, češ, da sta Poljska in Litvanska članici Društva narodov.

Fin. minister za invalide.

Beograd, 26. febr. Finančni minister dr. Stojadinović je odobril kredit 5 milijonov dinarjev za izplačilo tekočih dolgov invalidom. Denar se bo takoj v svrhu izplačila izročil finančnim upravam.

Dogodki v Poruhrju.

Düsseldorf, 26. febr. (K) Francozi so brez incidenta zasedli na desnem bregu Rena ozemlje med mostiščem Köln in Koblenz ter med mostiščem Koblenz in Mainz. Na ta način je

ustvarjen nov carinski kordon na Porurju.

VPRASANJE BOLGARSKIH VOJNIH REKVIZICIJ.

Beograd, 26. febr. (Z) Po zadnjih poročilih bo vprašanje bolgarskih rekvizicij, izvršenih za časa okupacije, kmalu definitivno rešeno. To vprašanje se bo rešilo komisijsko. Bolgarska vlada je že imenovala člane za komisijo. Sedaj se pričakuje imenovanje z naše strani, da se potem prične z reševanjem tega vprašanja.

Iz prosvetnega življenja.

— Ljubljanska drama. L. N. Tolstoj: Živi mrtvec. V nedeljo popoldne. Dobro prodana hiša, dostojno podana predstava. Pri drami (kar pri operi ne bi vedno trdili) raste ustvarjalna sila igralcev s predstavami, kar se je baš pri Tolstojevi drami prav prijetno opazilo. Suflerka ima malo dela (kar je mnogo), posamezni tipi so bujno dozoreli in celota se zaokrožuje. Fedja je postal izrazitejši, njegova igra je bolj široka in plastična. Posebno v sceni, ko polkusa izvršiti samomor. Tisti »ne morem, ne morem« pred ogledalom je vplival vse bolj naravno, brez nesrešničnega patosa in sile. Kralj je še krepkeje (in ne na škodo stvari) podčrtal svoje glajene filozofije in knez Abrezkov je ostal zvest svoji malo dostopni dostojanstvenosti. Tudi ostali: bil je enkrat res skoraj nenedeljski popoldan.

— Dramatična šola v Mariboru. Dne 1. marca se odprli v okrilju mariborskega Narodnega gledališča dramatična šola, ki ima namen, privržiti za gledališče dobro umetniški naraščajo.

— »Gorenjski slavček«. V sredo, dne 28. t. m. se vprizori v ljubljanski operi ljubljana izvorna slovenska opera »Gorenjski slavček« v prid Udrženja gled. igralcev. Ker je zanimanje za to domačo opero še veliko, opozarjamo slavno občinstvo, da si preskrbi vstopnice pravočasno. Udrženje gled. igralcev.

— V Skoplju praznuje 25letnico igralskega delovanja član skopljanskega gledališča g. Pero Jovanović.

— Klavirski koncert, ki ga priredi gđ. Marija Svalgarjeva, pianistinja in profesorica konservatorija v ponedeljek, dne 5. marca t. l. ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani obsega sledeče točke: 1. Cesar Frank: Preludij, Choral in Fuga 2. Vit, Novak: Balada »Manfred«. 3. F. Chopin: Sonata op. 58 v h-molu: a) Allegro maestoso, b) Scherzo, c) Largo, d) Finale. 4. F. Smetana: Čuči! ples! a) Oves, b) Huban, c) Slavnost židovskih kmetov. — Sedeži po 15, 12, 10 s

in 6 Din, stojišča 3 in 2 Din bodo od srede 28. t. m. dalje v predprodaji v Matični knjižarni na Kongresnem trgu.

— Koncert Sowiški-Kramer, ki se vrši v petek, dne 2. marca t. l. točno ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Naš operni tenorist Marcel Sowiški, priredi ta dan v družbi z go. Hildo Kramer, bivšo članico ljudske opere na Dunaju koncert, kojega spored smo priobčili včeraj, in ki obsega več opernih arij in celo vrsto pesmi za 1 glas s spremljevanjem klavirja. Gospa Kramerjeva ima izvrstno solan sopran, ki je posebno v srednjih legah zelo močan, tako da jo usposoblja tudi za največje dramatične partije. Gospod Sowiški pa se v tem koncertu v prvi vrsti posveti pesmi ter zapoje več slovenskih samospesov, tako Adamiča, Lajovica in Michla ter par biserov iz svetovne glasbene literature. Občinstvo opozarjamo na ta koncert, sedeži po običajnih cenah, so v predprodaji v Matični knjižarni na Kongresnem trgu.

Današnje prireditve

V Ljubljani:

Drama: Zaprti.
Opera: »Madame Butterfly«. Gostovanje gospe Ade Poljakove. Red D.
Kino Matica: »Salte Mortale«.
Kino Tivoli: »Hijene sveta«. II. del.
Kino Ideal: »Rafinirana žepna tatica«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Pri treh mladenkah«. B.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Prohaska na Turjaškem trgu, Ustari na Sv. Petra cerkvi in Jošt v Sp. Sisk. Celovška cesta.

Primorci — ali res?

II.

Danes moram nasloviti na naše Primorce nekoliko prav resnih besed kot bivši dolgoletni voditelj naprednega pokreta od 1. 1889. dalje. — L. 1889., ko sem prišel v Gorici z veliko metlo čistiti domači hlev (razkol Tonkli - Mahnič - Gregorčič - Soča in Nova Soča) in brezobziren boj proti italijanski nadvladi (sodišča, porotniki, pošta, vsa javna uprava, dosledno izvajanje gesla »Svoji k svojim!« — takrat sem našel v Gorici eno samo skromno omizje rodoljubnih mož, ki so mi bili v oporo in pomoč! In kakšen napredek v 20 letih, kakšen preobrat, in to v državi, ki nam je bila nasprotna.

V Mariboru so bili pogodi za koreniti in hiter preobrat veliko ugodnejši. In vendar tako polzeva pot do boljših časov! Šele osvobodjenje 1. 1918 je mahoma spremenilo ves položaj, — in to v izdatni meri po zaslugi ravno naših Primorcev, ki so videli v Mariboru drugo Gorico ter so v boju za osvobodjenje porabili goriske metode, gorisko pogumnost in požrtvovalnost. Te zasluge so drugi Slovenci radi priznavali Gorčanom in ostalim Primorcem, ki so si bili izbrali Maribor za svojo drugo domaćijo.

Toda neki najnovejši glasovi, ki prihajajo o naših primorskih rojakih iz Maribora in tudi od drugod, nalagajo zlasti bivšim dolgoletnim voditeljem primorskih Slovencev dolžnost, da v interesu našega naroda v neodrešni domovini brez ovinkov povejo, svoje mnenje, ki imajo očesa, da vidijo, ušesa, da slišijo — in še nekaj treznosti, da morejo presoditi, kako moramo uživati gostoljubnost v novi hiši, da ne postanemo nikomur v nadlego in da si, kar je naša naloga in dolžnost, pridobimo pomočnikov v bodočem delu za naše ljubljene svoje in rojake tam doma...

Neki dr. Reisman, ki brez dvoma nima najmanjše zasluge za kulturno politično in narodno vzgojo primorskih izseljencev, se je nekako pohvalil, kakor da Primorci dero za njim in obsojajo svojega starega voditelja, ki se je desetletja neumorno bojeval za nje. Iz vplivnih in merodajnih vladnih krogov sem čul nekako rezko svarilo: »Kaj pa delajo vaši Primorci? Našli so v Jugoslaviji svoj drugi dom, a so zašli v družbo združbarjev in razdiračev, oni so najhujši skrunilci časti in ugleda naše mlade države.«

Tako mišljenje v najmerodajnejših vladnih krogih o naših Primorcih v Jugoslaviji je vzbudilo v moji duši težke skrbi za bodočnost naših izseljencev samih, še več pa za vse bodoče neobhodno potrebno delo v prid naših dragih trpinov tam doma.

Ali oglašil se je tudi voditelj najmočnejše domače slovenske stranke — dr. Anton Korošec, ki je na volilnem shodu v Mariboru... obžaloval, da so se pritegnili v vrtnec demokratske »Orjune« naši bratje iz Primorja in da se med treznomiselnimi Primorci ni našla organizacija ali mož, ki bi odvrnili svoje rojake od nepremišljenega koraka. Upamo, da je dejal še dosti obzirno, da se naši Primorci v bodoče otresejo demokratskih orjunaških idej.

Dr. Korošec ni govoril na sploh o »Orjunih« in o orjunaških idejah — marveč o »Orjunih« in njenih idejah v službi demokratske stranke. Tudi vladni krogi niso proti »Orjunim« v obče, marveč le proti »Orjunim«, ki bi drla čez drn in strn za Pribečevičem in njegovimi podreptiki. Ali tudi Primorci bi le radostno pozdravljali sodelovanje naše mladosti in tudi odraslih mož v »Orjunih«, ko bi bila res, kar smo od nje pričakovali — še predno je bila rojena. Ko se je svet deloma razburjal, deloma škandaliziral, deloma zabaval nad D. Annunzijem »harlekinadami«, nad puči arditov in fašistov, smo Primorci bili precej drugačnega mnenja in smo govorili: Kje je pa pri vas drugi D'Annunzio, ki bi imel toliko poguma, da osle kaže vsej antanti, vdere s četo junakov tje čez Rečino in — naredi red v reški državi po želji ogromne večine državljanov? Kje je pa pri vas organizacija po vzgledu fašistov, ki bi vzbujala strah in resne skrbi v celem sosedstvu? Ko so imeli fašisti že davno v rokah ves železniški obrat do naše meje ter počenjali vse možne samovoljnosti v prometu in nad našim ljudstvom, kje je bila kaka podobna reakcija na tej strani meje? In celo takrat, ko smo že dobili »Orjuno« in smo stajali v njo velike nade, kaj smo doživeli? Celo »Orjuna« na Sušaku, ki bi imela doma in v bližini dovolj posla, da bi služila našim interesom, je bila doma lepo kuš, a drla v Cirkvenico prelivat kri med neoboroženimi kmetijskimi seljaki. Ali je dr. Orlit tako nevedno posnemal d' Annunzia?

Jaz dobro vem ceniti nagibe in čustva, ki so gnala naše Primorce v »Orjuno«, in sem prepričan, da zaslužijo vso čast in spoštovanje. Šli so tje, v nadi, da bodo tako najbolje služili svoji novi, pa tudi — stari domovini. Ali »Orjuna« je zašla na kriva pota strankarskega sovraštva — in vsi Primorci se niso o prvem času zavedli, kam plavajo pod to idealno zastavo. Zato je potrebno, da se Primorci o »krito« pomenimo o teh pojavih in da svoje zmote popravimo še o pravem času. A. G.

da Arabci so se tekoma vojne uprli italijanskim četam in jih pregnali.

Politične novosti.

ITALIJA.

— Angleško-italijanske zveze. »Giornale d'Italia« poroča, da je obisk angleške kraljevske dvojice v Rimu definitivno določen na 7. maja. Kraljevske dvojice bo spremljal zunanji minister lord Curzon, italijanski poslanik v Londonu Della Torretta in drugi. Za časa obiska se bodo vršila med lord Curzonom in min. predsednikom Mussolinijem važna politična posvetovanja.

— Italijani v Tripolitaniji. Po dolgotrajnih in mučnih borbah z domačini, so zasedle italijanske čete oazo Siltan. (To pokrajino so okupirali Italijani že 1. 1912, to-

ANGLIJA.

— Propozicijni sistem odklonjen. Angleški parlament je s 169 proti 157 glasovom odklonil predlog, ki predvideva propozicijni sistem za občinske volitve.

ŠVEDSKA.

— Sporazum socialističnih strank. Vodstvo socialistične stranke je soglasno odobrilo sporazum z levicarskimi socialisti. Ker je kongres levicarjev že svojčas sklenil analogen sklep, se bo v kratkem izvršila združitev z desničarji, ki so sedaj na vladni eno organizacijo.

Kdo je še nekorupten?

»Straža« je zapisala: Radikalna stranka z velesrbsko tendenco je naraven pojav, demokrati so pa pravi izrodek politične korupcije. Torej: demokrati izrodek korupcije, radikalci naraven pojav korupcije! — O naših samostojnih kmetih je pisala »Straža« že tolikokrat, da so strašni korupcionisti. Bosanski Mohamedanci so seveda tudi sami korupcionisti, ker se vedno samo prodajajo za denar. Kar je še vse pisala »Straža« o radikalnih korupcionistih, se ne da niti ponoviti. Pašiča je nekoč zmerjala v dolgem članku, da je velik goljuf, ki samo gleda, kje bi kako državo ogoljufal in svojo rodbino obogatel. O Ljubi Jovanoviču je pisala, da pokrade vsako blagajno, kateri pride blizu itd. Kdo je torej po mnenju »Straže« še nekorumpiran v naši državi? Poleg svojih vernikov priznava politično poštenje menda tudi še narodnim socialistom. Radčevce menda tudi ne more proglašati za poštenjake, ker bi v tem slučaju prišla v nasprotje s svojimi kolegi na Hrvaškem in v Dalmaciji. O komunistih menda tudi ne bo trdila, da so edini pravičniki v Izraelu. O korupciji socialnih demokratov se je razpisala že toliko, da je postalo menda že vsakemu dolgočasno.

Moramo se torej vprašati, kdo je po mnenju »Straže« sploh še nekorumpiran v naši kraljevini? Ako bi bilo res, kar piše »Straža«, bi bilo v naši kraljevini razmeroma manj pravičnikov, kakor je pa bilo onih Gedonovih junakov, ki niso pripognili kolena. Kako je torej mogoče, da se pri taki sodovski pokvarjenosti, ko je vse korumpirano izvenšili SLS in NSS in je g. Žebot takorekč samo glas vpijočega v puščavi pokvarjenosti, naša kraljevina sploh še zamore vzdržati in razvijati? Pri taki splošni korupciji bi moralo že davno vse propasti.

Morda doživimo v kratkem, da bo g. Žebot ali g. Pušenjak ali kdo drugi izmed naših domačih prerokov in oznanjevalcev pokore in izpreobrnjenja, prišel, kakor tisti stari judovski prerok Jonas, katerega je riba požrla in potem zopet čez tri dni na suho vrgla, hoditi po mariborskih ulicah in oznanjevati pokoro: »Še tri dni in Ninive bodo pokončane«. In mi se bomo na tako pridno oblekli v raševino, potrosili s pepelom, začeli delati pokoro, ter se izpremenili k njegovi stranki. Ako je namreč vse pokvarjeno razven SLS, mora vse propasti, oziroma bi moralo že davno vse propasti. Toda svet gre naprej in se razvija, ter se ne zmeni za pridne mariborske Jonas, Morda bomo celo doživeli, da bo prerok Jonas prišel posnemati preroka Bilcama, ki je prišel, da bi preklinjal, a je blagoslovil, ker ga je njegova oslica naučila pameti!

POLJSKA.

— Francosko posolilo. Poljski demokratski listi poročajo, da je ameriško časopisje spričo vesti o 400 milijonem kreditu, ki ga je francoska zbornica dovolila Poljski, zahtevalo od svojih izvestilcev, da se informirajo o svrh posolila. Amerikanci se zanimajo za to vprašanje zlasti zato, ker sumijo, da je Francija ta kredit dovolila v oboroževalne svrhe. Iz oficielnih izjav s poljske strani pa je razvidno, da gre za realizacijo posebnih, v francosko-poljski zvezni pogodbi zajamčeno posolilo, namenjeno nabavi municije za poljsko vojsko.

Naj mi oprsti nesmrtna senca Visoškega gospoda, ker govorim z njegovimi besedami v žalno proslavo osmine dneva, ko Bog ni mogel več zadržati mizarja, ki je dan za dnem zabiral v prestreljenih prsih velikega pokojnika žrebile v mrtvaško njegovo rakev in je moral dokončati svoje delo, da ni mogel naš genij vsega prav natanko zapisati in tistim, ki pridejo za njim, popisati, da izprevidijo, da je prvo, zaupati v Boga, drugo pa, krotiti samega sebe... »Živimo v časih, ki so prokleti in na vse strani grozni, najsi je že tudi preteklo veliko časa, odkar so sklenili mir na Nemškem in z njim končali vojno... in njega, ki je hotel prav natanko zapisati resnico za nas, kakor jo je zapisal za one, ki so živeli po tridesetletni vojni, ki je divjala po pokrajinah, od nas oddaljenih in po Martinu Lutru v krivo vero zapeljanih, ni več med nami!

Posekal je bukke in šture za z ognjem pokončil, da se je napravila rodovitna njiva, in v to njivo je nasejal rži in pšenice, ker človek ne more živeti od bukovega lista, pač pa čedno živi od zlatega klasja, obložil je s težkim kamnom peklenkemu satanu zasukan rep, sejal je dolga desetletja, sejal rži in pšenico in »ko so prišli časi, ko se za malenkosti ne bomo več rvali.« se je skrhaj njegov palaš in »kakor je zapisano, je ležal dolgo časa bolan in v bolečinah. Skaljena je bila zavest njegovega telesa, da je ležal, kakor v spanju, ki ga prepletajo hude sanje... in ko se je zavedel, je bil v goreni hiši, v sebi ni čutil ne bolečine, ne kake težave.«

In sedaj leži v naročju »edine neskaljene prijateljice, v zemlji, na kateri se je rodila« in o kateri je zapisal neizbrisne besede: »Zemlja domača — ni praz-

Ernest Renan.

Ob stoletnici njegovega rojstva.

Lani je minilo trideset let, odkar je umrl sloveči orientalist, čigar rojstvena stoletnica se obhaja 27. februarja t. l. Rodil se je Tréguieru, v Bretanji, ki je dala Franciji že lepo število velicovov: Chateaubriand, Brizeux, Souvestre, La Villemarque, Sébillot, Corbiere, Le Braz, Durocher, Le Goffic, da omenim samo nekatere slovestnikov. Določen je bil za duhovski stan in je študiral v tam, kajšnem semenišču (mnihih po bretonsko), se preselil s 16. letom v Pariz in obiskoval mali in veliki seminar. Z 22. letom so ga napadli verski dvomi, zato je pustil svečeniško haljo. Poslej se je bavil z leposlovjem in zgodovino. L.

Novosti iz Rusije.

Italija in komunistična propaganda. — Pred novo vojno? — Izdelovanje vojnih zrakoplovov za Nemčijo. — Boljševiki in cerkev.

Mussolini in Ljening.

»Westminster Gazette« je objavila članek, datiran iz Rima, v katerem opisuje akcijo, ki jo je podvzel Mussolini proti boljševiški propagandi med italijanskim narodom. Že v prvih dnevih, ko se je mislilo, da bo Mussolini živel z Moskvo v prijatelstvu, je nastala reakcija: Mussolini je videl, da vodi njegove domače sovražnike — Moskva. Ko je dobil Mussolini v roke manifest III. internacionale, ki poziva italijansko delavstvo k uporabi proti fašistovski vladni, je takoj odredil stvarni ukrep: oblasti naj aretirajo komuniste kot pripadnike tuje države — tretje internacionale. Potnike iz sovjetske Rusije so prav temeljito preiskovali. Pokazalo se je, da je Moskva pošiljala ogromne svote denarja v zdravi valuti in sovjetsko, subverzivno literaturo, usmerjeno proti sedanji italijanski vladi. Tako n. pr. je prinesla žena komunističnega poslanca Sign. Bordiga angleških funtov v vrednosti 250.000 lir. Italijanska vlada je menjala, da ni bil ta denar poslan iz Moskve samo za protidržavno propagando, temveč tudi za atentate, kakor dokazuje slučaj v Boloniji. Pri razkritju teh zvez med Rimom in Moskvo je italijanski oblasti mnogo pripomogel znani ruski književnik Amfiteatrov, ki je pred kratkim pobegnil iz Rusije. Amfiteatrov je dober poznavalec boljševiških metod. Izsledil je evidenco dokumentov, ki so padli v roke italijanskim oblastem.

Boljševiki pripravljajo novo vojno?

Iz Moskve poročajo: Plače nameščencev so vedno večje, kljub temu pa ne dosežejo eksistenčnega minimuma. Zdravilni skoraj nobenih. Največja skrb je strah pred novo vojno, ki jo baje pripravljajo boljševiki skupno z Nemci. General Mackensen bo najbrž formiral poseben armadski zbor iz bivših nemških in orskih ujetnikov, ki so ostali še v Rusiji. Kljub splošni industrijski krizi so municijske tovarne silno zaposlene pod vodstvom nemških inženjerjev, ki popravljajo tudi ladjedelnice ob Črnem morju. Tovarna v Bogorodsku pri Moskvi izdeluje strelne pline. Ljudstvo je proti novi vojni in tudi rečca vojska ni pripravljena, ker nima ne obutve in ne obleke.

Izdelovanje nemških vojnih zrakoplovov.

»Morning Post« poroča, da so pred kratkem izdale sovjetske oblasti nemški tiskar Junker koncesijo za izdelovanje vojnih zrakoplovov. Ista tvrdka je dobila koncesijo za stalni letalski promet med Rusijo in Švedsko ter med Rusijo in Perzijo.

Pobuna v rdeči mornarici.

»Action Française« poroča, da so nastali v rdeči mornarici večji nemiri. Mornarji vojne ladje »Marat«, ki je usidrana v Kronštatu, so odpovedali pokorščino. Ladjo so takol izolirali. Posebna komisija je na licu mesta izvršila preiskavo.

Proganjanje vere.

Iz Moskve poročajo: V kratkem bodo sodili 12 duhovnikov, ki so se »drznili« za časa božičnih praznikov tolažiti ljudstvo pravi smisel »božičnih procesij«, ki so bile aranžirane s strani sovjetskih oblasti. To je bilo cinično smešenje krščanstva in božičnih spominov vseh kristjanov. »Procesije« so se vršile ob Božiču. Sodelovala je šolska mladina. Nosili so nesramne karikature svetnikov, in poleg harlekinov ter drugih budal so korakali otroci v kostumih angeljev, apostolov in svetnikov. Duhovniki so v cerkvah prosili stariše, naj ne pustijo svojih otrok k tem manifestacijam. Nato so bili obtoženi protisovjetske propagande. Sedaj pripravljajo sovjetske oblasti »sovjetsko Veliko noč« po istem vzorcu, samo da nameravajo poleg krščanske zasmehovati tudi muslimansko in druge veroizpovedi.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih JUTRANJE NOVOSTI!

Proslava 70letnice Josipa Holečka.

V nedeljo je priredila Jugoslovosko-čehoslovoska liga v Ljubljani predavanje v proslavo sedemdesetletnice čehoslovoskega novinarja in pisatelja Jos. Holečka. Proslave so se udeležili med drugim generalni konzul čehoslovoske republike dr. Otakar Beneš, pokrajinski namestnik Ivan Hribar, predsednik čehoslovoske - jugoslovoske lige dr. K. Triller, veliki župan dr. V. Baltič, rektor univerze dr. A. Ušeničnik, več univerzitetnih profesorjev in zastopnikov našega kulturnega in znanstvenega življenja. V dvorani je visela sredi zelenja jubilatova slika.

Predvsem se je predsednik lige dr. K. Triller spomnil v kratkih besedah dveh velikih pokojnikov dr. A. Rašina in dr. Iv. Tavčarja, dveh idealnih pionirjev pobratimstva med čehoslovoskim in jugoslovoskim narodom. Vsi navzoči so zaklicali spominu obeh mož: Slava.

Pisatelj dr. Ivan Lah, marljiv delavec na polju čehoslovoske - jugoslovoskega zblizanja, je govoril o jublantu, o njegovem delovanju in o njegovem vseslovoskem prepričanju. Josip Holeček je tih in temeljit mož, ki je posvetil svoje življenje proučevanju slovanske duše, ki je skušal ugotoviti kulturno misijo Slovanstva v razvoju slovstva. Prepotoval je skoraj vse slovanski svet od severa do juga. Sad njegovih potovanj je ugotovitev raznih pogrskih in napak, ki so ovirale in še ovirajo posamezna slovanska beseda v razvoju. Potovanje v Rusijo ga je prepričalo, da je zapadna kultura nasproti slovanskemu duhu, ki ima vzvišeno misijo rešiti človeštvo iz modernih zablod. Opozarjal je svoje rojake, naj se oprostijo popolnoma tujih vplivov, svetovni Poljakom naj zapuste Slovanstvu nasprotna pota in svari Bolgare pred njihovo megalomanijo. Ko je bival med srbskim narodom v Črni gori, je davno pred vojno prišel do spoznanja, da se bo na Balkanu odločevalo tudi o usodi severnih Slovanov, predvsem Čehoslovakov, kar se je uresničilo in kar potrjuje, da se Holeček ne moti v svojih nazorih o misiji Slovanstva.

O zasedbi Poruhrja.

(Iz tujih listov.)

Berliner Zeitung am Mittag (Berlin):

hoče vedeti, da se v berlinskih diplomatskih krogih še nadalje živahno bavijo z vprašanjem intervencije in da smatrajo diplomati južno-amerikanske države za najbolj pravno, da intervencijo.

Daily News (London):

se bavi z novim načrtom, po katerem bi se dal Društvo narodov nalog, naj spet upošteva razrušene pokrajine Francije na račun Nemčije.

Daily Telegraph (London):

Anglija, ki je prepričana, da je Nemčija razorožena, se boji samo ene stvari, da postane spet tako strašen konkurent, kot je bila pred vojno. Angleško-nemška rivaliteta bo gotovo spet vstala neki dan z vso silo. Zaenkrat je Anglija ekonomsko favorizirana vsled pritiska, ki ga izvršujejo antantne države na Nemčijo.

Lokal-Anzeiger (Berlin):

Z holestjo konstatiramo, da govor angleškega ministrskega predsednika ne vsebuje niti najmanjšega mišljaja, ki bi kazal, da je g. Bonar Law neveljaven radi nasilnosti, ki se dogajajo sedaj v Poruhrju. Ne razumemo, da se ni našel niti eden poslanec v angleški zbornici, ki bi protestiral zoper nizko francosko počenjanje.

Iz »Visoške kronike«.

O priliki žalne seje »Narodne založbe«, katere predsednik je bil dr. Ivan Tavčar, zapisal njen tajnik.

Na kraju, kateremu pravimo »Osojnik« in ki leži pod gozdom nad Visokim, so v Gospodovem letu 1690 posekali bukke, šture pa so z ognjem pokončili, da se je napravila rodovitna njiva za rži in pšenico, ker človek ne more živeti od bukovega lista, pač pa čedno živi od zlatega klasja, je ravnoisto leto, neko nedeljo popoldne, ko je počivala hiša in družina, ukazal Polikarp Khallan sinu Izidorju, da naj hodi z njim.

Na tratino tik nove njive je legel stari mož, pograbil z roko šop trave ter ga zasukan, sinu Izidorju pa dejal: »Prinesi skalo, da zavijeva hudiču rep, da se ne ponesreči, kar bova imeja v govorici!«

Prinesel je precej težak kamen z njive in položila sta ga na zavito travo, da je bil peklenkemu satanu zasukan rep obložen, da ni mogel napraviti škoda in najsi bi jo bil tudi hotel...

In Polikarp Khallan je tarna:

»Čemu mora človek star postati! Če se je palaš skrhaj, sem ga nabrusil, in sekalo se je z njim, ko da bi se ne bil nikdar skrhaj. Kako da se življenje ne more nabrusiti, kakor se nabrusi palaš, da bi človek živel dvesto let...«

In ko je Izidor molčal, je zaječal stari:

»Prekratko je človeško življenje! To je zakrivil ti, ki sva mi zavila rep, ker je zapeljal prva človeka v pregreho. Da bi mu otekel rep in da bi se še globlje pogreznil v peklenko morejo!...«

ohranijo svojo vrednost. Renan je obnovil delo prosvetljenosti 18. stoletja, obsodil nestrpne neokotolike Chateaubriandovega kova, ki ne morejo verovati in se zbog tega vdajajo razuzdanj samopasnosti. Pokazal je, da je pristna pravnost mogoča tudi izven Cerkev; kajti po njegovem so vse vere enako prave, ako ustrezajo svojemu vzvišenemu smotru. V spisu »Jezusovo življenje« (1863), ki je del obširne zbirke »Zgodovina postankov krščanstva«, zatrjuje, da Krist ni sin božji, temveč običudovanja vreden človek. »Jezus je mož, ki je najtrdnje veroval v resničnost ideala.«

Svoj kritični posel je Renan opravil tako vestno in verno, da ga marsikdo ni razumel. Danes pa se vidi bolj in bolj učinek njegovih idej v francoski javnosti, kjer je skeptični, pa hkratu mistični učenjak dal marsikomu filozofsko podlago za nevero, dočim mu je istočasno izpodbil vsako bojevitost proti sklerikalizmu, v kolikor ni seveda to politična organizacija. Samo njemu gre hvala, da je verska strpnost tolikanj napredovala.

Kot izbralen statist je Renan učinkoval tudi v literarnem pogledu. Vzbudil je pri umetnikih in občinstvu zanimanje za versko vprašanje, za historične evokacije, za dušeslovno razkrazjanje svetosti ter pobožnosti. Kakor Bourget v »Učencu« nas navaja, da si pred slednjim umotvorom stavimo vprašanje: Kako pa je z moralno vrednostjo tega dela? Kritiki je dal vzgled simpatije: ljubite človeka, ljubite vse dobro in blago. Vsem skupaj pa je dal vesoljni nauk, da je našel mir vesti in srečo na zemlji, samo zato, ker ga je vselej vodila resnica.

Narad Renan.

Dnevne novosti.

— Kraljev dar. Kralj Aleksander je daroval Udruženju vdov padlih oficirjev pol milijona dinarjev. Kraljev velikodušni dar bo mnogo pripomogel k materijalnemu izboljšanju težkega položaja svojih vojnih tovarišev.

— Naša kraljica in naš jezik. Iz Beograda poročajo: Univerzitetni profesor Bogdan Popović je določil, da predava Njenemu Velikanstvu kraljici Mariji srbskohrvatski jezik, zgodovino in našo literaturo, profesor dr. Tihomir Glogović pa zgodovino, zemljepis in etnografijo naše države.

— Naš poslanik v Bukarešti g. Antić je dospel v Beograd, kjer se mu mudil nekaj dni radi referiranja kraljevi vladi o vprašanju razmejitve med našo državo in Rumunijo.

— Češkoslovaško-jugoslovenska pravna konferenca v Ljubljani. Kako smo že poročali, se vrši te dni v Ljubljani konferenca delegatov češkoslovaške in naše vlade, ki bodo sklepali o medsebojni pravni konvenciji. Češkoslovaški delegati so: sekretarji šef v pravosodnem ministru dr. Emil Špir, višji sodni svetnik dr. J. Prohaska in tajnik v zunanjem ministru dr. K. Wendi. Zastopnika naše vlade sta: vseslovesni profesor v Beogradu Drag. Arangeljević in predsednik višjega drž. sodišča v Ljubljani dr. Janko Babnik.

— Ljubljanski župan dr. Perić potrjen. Iz Beograda poročajo, da je kralj Aleksander potrdil izvolitve dr. Ljude Perića za ljubljanskega župana.

— Zalna seja odbora »Narodne založbe« in upravnega sveta »Narodne tiskarne«. Večrat opoldne se je vršila v uredniških prostorih »Slov. Naroda« zalna seja upravnega sveta Narodne tiskarne in odbora Narodne založbe, katerima je bil pokojni dr. Ivan Tavčar predsednik. Podpredsednik obeh odborov dr. Al. Kokalj se je v lepih besedah spominjal vsestranskih zaslug blagopokojnega predsednika in končal svoj govor z vzklikom: Slava dr. Tavčarju! Upravni svet Narodne tiskarne je v totalu 10.000 Din v humanitarne namene, ki naj se razdelijo v duhu pokojnikovih intencij.

— Tajništvo NRS v Mariboru je v Franciskanih ulici 14, tel. št. 419. Somišljeniki mariborske oblasti, obračajte se v vseh zadevah na ta naslov!

— Kandidatne liste v mariborski oblasti. Mariborsko okrajno sodišče je potrdilo vse kandidatne liste, razven one zemljiškega posredovalca Zagorskega, tako, da bodo prihodnje volitve v mariborskem volilnem okraju imele deset volilnih skrinic.

— Premestitev. Policijski komisar dr. Strnad v Mariboru je iz službenih razlogov premestil v Mursko Soboto.

— Zveza Slovencev z morjem. Odbor za zvezo dolenskih železnic z morjem nam javlja: Kakor že poročamo o skorajšnjem trasiranju železniške zveze Slovenije s Kvarnerom in sicer iz Kočevja in Cmonlja na Vrbovsko, doznamo iz pozitivnega vira, da je svojočasno imenovana sekcija pod vodstvom g. ing. Kavčiča že dospela v Ljubljano, kjer je že otvorila za to potrebno pisarno in začela s pripravi.

— Prvi Šusteršičev šod. V nedeljo se je vršil v Borovnici volilni šod Šusteršičeve narodne ljudske stranke, ki je glasom občine uspel precej dobro, ker je tamkajšnji župnik zvest pristaja narodne ljudske stranke in ki je dobil iz Ljubljane nalog, da raznese Šusteršičev šod, se ni posredilo pridobiti ljudstva na svojo stran. Beležimo kot kronisti.

— Tiskarski škrat je očividno v zvezi z našimi kulturnimi in političnimi avtonomisti, ker bi sicer ne uganil toliko porednosti v našem listu. V nedeljskem uvodniku pa je naravnost opustil končna izvajanja. Zadnji odstavek uvodnika se mora namreč glasi: »Sicer pa, kolikor manj se bo o teh stvareh debatiralo, toliko hitreje bo napredovalo ujedinenje. Najtežje se ujedini inteligencija, ki največ debatira in ima največ predsodkov.«

— Sprememba stanovskega pravilnika. Minister za socialno politiko se je odločil, da spremeni nekatere določbe stanovskega pravilnika, ker so se v kratkem času njegove uporabe pokazali precejšnji nedostaki. Da bi se te spremembe izvršile v najbližji prihodnosti, je poslalo ministru svoja zastopnika v Zagreb in Ljubljano, da se informirata o tamošnjih predlogih. Tako je bilo potrebno gradivo zbrano, bo izdan definitivni odlok o spremembi omenjenega pravilnika.

— Carinski pregled potniške prtljage. Iz Beograda poročajo: Generalna direkcija carin je odredila, da vrše carinski uradniki pregled potniške prtljage na brzdavih od tade, dokler se pregled popolnoma ne izvrši. Ta naredba je izdana v interesu samih potnikov, da ne bi vlaki predolgo časa čakali na obmejnih postajah.

— Izplačilo dnevnih predsednikom volilnih odborov. Po naredbi finančnega ministristva bo izplačevala dnevne predsednikom volilnih odborov ona državna blagajna, kjer je dotični stalno uslužben in kjer redno prejema svoje službene prejemke. Tudi likvidacija potnih stroškov in dnevnice izvršijo omenjene blagajne.

— Osebnost. O. dr. Jakob Stevančič v Mariboru nam poroča, da ni bil nikdar član demokratske stranke in da zato tudi ni mogel izstopiti iz te stranke.

— Jugoslovenski episkopat za novo državno himno. Beograjske »Novosti« poročajo, da so katoliški škofji zaprosili vlado, da se končno reši vprašanje izobesjanja zastav in petja narodne himne o priliki državnih praznikov. Episkopat je mnenja, da se na državne praznike razobesijo na cerkvah samo državne zastave, na župniščih pa ali državne ali pa plemenske. Kar se tiče narodne himne, pravi episkopat, da bi trebalo čimprej razpisati natečaj za novo himno, ker dosedanje ne odgovarjajo cerkvenim predpisom. Slovenska in hrvaška ne odgovarja niti po svoji melodiji niti po svoji vsebini, srbska ne po svoji vsebini. (P) Svoje predloge motivirajo škofi s tem, da bi se na ta način preprečili razni incidenti, ki se ob takih prilikah dogajajo.

— Zvišanje vozniš cen pri brzovoznih. Ministrstvo zaobračala je sklenilo zvišati obo vozovnic za prvi razred brzovozov. Podražanje vožnje bo znašalo 25 odstotkov in stopi v veljavo dne 1. aprila t. l. Do tega sklopa je prišlo vsled tega, ker nudi prvi razred mnogo več udobnosti kot drugi, in razlika v ceni pa temu razmerju ne odgovarja.

— Nasprotnik reklame je razbil v Koroševski ulici v Ljubljani reklamno steno. White Star Linea vredno 26.000 kron.

— Z beograjske univerze. Pretekli teden so se na beograjski tehniški fakulteti vršili diplomski izpiti. K izpitu se je prijavilo 22 kandidatov, od katerih je prestalo izpit samo pet slušateljev.

— Zastave poročenih učiteljev. Ministrstvo prosvete je prejelo prošnjo poročenih učiteljev, da bi dobili tudi one polno draginsko doklado neglede na to, da so njihovi soprogji državni uradniki in da kot taki dobivajo vse doklade.

— Unifikacija »Rdečega križa« v naši državi. Ta teden se vrši seja glavnega odbora »Rdečega križa«, na kateri se bo izdelal definitivni načrt pravil, ker se v kratkem izvede unifikacija društva Rdečega križa.

— Mariborske vesti. V nedeljo, 25. t. m. dopoldne se je vršil v Mariboru dobro obiskan železničarski šod, na katerem so se govorniki ob živahnem odobravanju navzočih izrekli proti podraževanju južne železnice, ker bi podraževanje ne bilo v korist prometu in bi uslužbeni južne železnice bili s tem oškodovani. — Ker se je pred kratkim pojavilo v Mariboru več slučajev pasje stekline in se še sedaj klati v mestnem območju velik pes pisane barve, ki je že več oseb tudi ogrizel, odreja mestni magistrat strog pasji zapor in druge odredbe, ki jih določa zakon za take primere. — Dne 1. marca t. l. priredil v Ožtovi dvorani znani telepat Svengali predstave iz telepatije in sugestije.

— Novi tisočinski bankovci. Začetkom aprila bodo sedaj tisočinski bankovci zamenjani za nove. Ker bo rok za izmenjavo precej kratek je v interesu vsakega, da bankovce čimprej zamenja in se s tem izogne raznim neprilicam.

— Vagoni za prevoz živih rib. Ministrstvo zaobračala je naročilo v Nemčiji več število voz za prevažanje živih rib. Kadar vozovi dosepejo, bo možno pošiljati jegulje iz Ohridskega jezera in ribe Jadranskega morja v vsa mesta države.

— Za zboljšanje gnojnega stanja. Mestni redarji v Osijeku so vložili na mestno zastopstvo prošnjo za zvišanje plače. Radi bi bili uvrščeni v čin mestnih daccarjev.

— Za uradniška stanovanja. Mesto Novi Sad je sklenilo, da parcelira 3000 orolov zemlje in parcelo od 1-5 orolov in da te potem proda po 25.000 Din. Izkupilec se bo porabil kot kredit uradništvu za zidanje stanovanjskih hiš.

— Dobro je zaračunal. Neki profesor dunajske klinike je bil pozvan v Osijek k bolni soprogi tovarniškega ravnatelja Sicer se mu je ozdravljenje posrečilo, toda ravatelj je jako debelo pogledal, ko mu je profesor predložil račun za 220.000 naših kron. To je najvišji honorar, ki ga je dobil kak zdravnik v naši državi.

— Matere pazite na otroke. Dne 23. t. m. zvečer je natakara Josipina Rovan, stanujoča v baraki na Kodeljevem, posadila svoje 8 mesecev stare dete na stol poleg peč (gašperka), na kateri je bila pripravljena vreča voda za kuhanje večerje. Otrok je nekaj časa mimo sedel na stolu. Ko pa se je mati nekoliko odstranila od njega, je otrok hipno potegnil lonec nase ter se smrtonovarno opeknel po vsem životu. Mati ga je sicer prinesla takoj v bolnišnico, vendar pa je malo upanja, da bi revček okreval. Radi nepazljivosti se bo mati morala zagovarjati pred sodiščem.

— Zena ga je z nožem. Simončič Martin, rudar v Trbovljah, je skoro vsak večer prišel plan domov ter se je navadno ob takih prilikah vedno prepiral s svojo zeno. Kadar je imel moč kaj denarja, vedno ga je takoj pogoltni škofji. Njegova družina pa je vsled tega trpela pomanjkanje. Tako se je mož vrnil včeraj zopet plan domov ter hotel pretepati svojo zeno, katera pa je hitro pograbila kuhinjski nož ter se z njim branila proti njegovim napadom. Mož se je po za nekoliko zbal, mirovati pa je ni hotel. Zena pa, kateri se je zdel ta večni prepri prenehanje, se je zakadila v svojega moža ter mu zasadila nož v rebra. Mož se je pri sunku takoj strozil ter se še zahvalil svoji boljši polovici, ker mu je izpuščila nekoliko prehrane krvi.

— Nesrečen padec. Dolinar Ivana, hči smažilke voz na državnem kolodvoru, je padla po stopnicah. Pri padcu si je zlomila desno roko v ramli.

— Tihotapstvo v municiji. Finančno ministristvo je bilo obveščeno, da se je v nekaterih vagonih, ki so šli iz Italije preko našega teritorija na Madžarsko, nahajala municija. Vsebine vagonov je bila v večini primerov označena pod imenom galice in rakite. Da bi se pošiljanje »rakite« za bodičnost preprečilo, je izdalo finančno ministristvo stroge odredbe vsem carinarnicam, da na slične transporte strogo pazijo.

— Pobjo na Grosupljem. Pred kratkem se je poročil Franc Lužar, posestnik na Selu pri Grosupljem z vdovo Franjo Završek. Toda zakon ni bil srečen, ker se njenih pet odraslih otrok nikakor ni moglo sprijazniti z novim položajem. Dne 21. t. m. je prišel Lužar v Ljubljano, da uredi pri sodišču svoje zadeve radi posestva. Ko se je vrnil domov, sta ga napadla pastorka Josip in Anton Završek. Očim, ki je dobil smrtonovarne poškodbe po glavi in telesu, se nahaja v ljubljanski bolnišnici.

— Razne tatvine. Nekdo je vlomil v vilo trgovca Franca Urha v Lescah in odnesel mnogo perila in hišne opreme. Škoda znaša 40 tisoč kron. — Neznani klicovci so ukradli perilo posestniku Frankovič v Hrastu, Marti Brlić, Franji Gošić in trgovci Ivani Polkar v Ljubljani.

— Izrabljanje narodne zavesti. Po Zagrebu nabira neko mlado dekle prispevke za zgradbo Sokolskega doma v Ljubljani. Izkazuje se z nekim pooblastilom, izdanim v mesecu juniju 1920, na katerem se jako dobro pozna, da je leto popravljeno v 1922. Denar nabira na nabiralno polo. Policija koljuvito dekle zasleduje.

— Bosna dobi gluhonemno. Gluhonemi otroci iz Bosne in Hercegovine so se dosedaj pošiljali v zagrebško šolo. — Na prošnjo sarajevske državne zaštite dece je ministristvo za socialno politiko dovolilo otvoritev lastne šole v Reljevu. Pokrajinska uprava je že nastavila dve kvalificirani učiteljici.

— Kaznovana banka. Finančno ministristvo je kaznovalo filijalko Jugoslovenske banke v Beogradu z 200 tisoč dinarji kazni, ker se je kljub jasnim predpisom pregrešila proti nekaterim členom pravilnika o regulaciji prometa z devizami in valutami.

— Volkovi v Dalmaciji. V okolici Oltavice v Dalmaciji se je pojavilo nekaj tolj volkov, ki so povzročili več precejšnje škodo.

— Prebrisan kmet. Neki kmet iz sarajevske okolice je šel leta 1915 k vojakom. V strahu, da bi v vojski padel, je nesel v deželno banko 6000 K v zlatem znanju, da mu jih strani. Seljak je bil brin-

ten in je poleg vložne knjižice zahteval tudi potrdilo, da je vložil denar v zlatu. Ko se je vrnil iz vojske, je šel v banko, da dvigne svoj denar. Pokazal je vložno knjižico in banka mu je takoj izračunala obresti od vložne glavnice. Izplačati mu je hotela skupno 9000 kron. Kmet s tem ni bil zadovoljen in je vložil tožbo na izplačilo vložne vsote v zlatu. Razprava se je dolgo vlekla, končno pa je banka izgubila pravdo. Po razsodišču je dolžna plačati kmetu 2.000.000 kron. Vložila je priziv na vrhovno sodišče, ki je sodbo okrožnega sodišča potrdilo.

— Pa komaj sem si dekle zbral... Svetozar Simić iz Kusatka je moral k vojakom. Teško je prenešal vojsko službo, ker je bil daleč od svojega dekleta. Lepega dne je prišel v Beograd k svojemu bratu in mu rekel, da je dobil 15dnevni dopust. Brat ga je prijazno sprejel, ne da bi poznal bratovih namerov. Drugi dan pa je srečal znanca, ki mu je povedal, da je brat dezertiral. Takoj se je vrnil, da stvar razjasni. Svetozar je s solzami v očeh priznal, da ni mogel dalje vzdržati, posebno radi tega ne, ker je tako daleč od svoje drage. Brat pa njegovih čustev ni razumel in mu je grozil, da ga naznani policiji, ako se takoj ne vrne. Ko je pa drugi dan šel za nekaj časa v mesto, se je hotel zaljubljeni vojak zastrupiti. To so drugi srečno preprečili in na svojo sramoto je ostal živ.

— Zgubila se je v nedeljo zvečer v dramskem gledališču črna boja. Oseba, ki jo je pobrala, je znana in se naproša, da jo odda g. O. Christofu, uradniku pri upravi »Slov. Naroda«, ali pa na policijo.

— Čevlje kupujejo od domačih tovarnih tvrdke Peter Kozina & Ko., z znanjko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Izjava.

Ze davno uverjen, da je edina stranka, ki dela v prid kralju, državi in narodu, Narodna radikalna stranka, javno priznam, da sem njen član.

Ing. Albin Zakrajšek.

Novi poštni predpisi.

Ker se novi poštni Pravilnik uveljavlja že s 1. marcem, navajam tukaj nekaj najvažnejših predpisov novega poštnega reda, po katerem se bo moralo občinstvo pri oddajanju in prevzemanju poštnih pošilk ravnavati. Pošiljatelj vrednostnega pisma mora na naslovni strani ovitka in sicer pod označbo vrednosti napraviti barvni odtis svojega pečatnika, tako da se oblika in besedilo pečata, s katerim je vrednostno pismo zapečatilo, natančno razloči. Ako je v tem odtisu besedilo pečata nejasno, se mora izpolniti s črnilom. Vrednostna pisma z nenavadno debelim pečati se ne bodo sprejemala. Pečati morajo biti oddajeni od roba najmanj 5 mm ter se ne smejo drug drugega dotikati. Spremlilce k vrednostnim paketom (označena vrednost 600 dinarjev in več) morajo imeti na odrezku razločen barvni odtis pečatnika, s katerim je pošiljka zapečaten. Barvni odtis pečatnika mora pošiljatelj napraviti tudi na vrednostnem paketu in sicer poleg označbe vrednosti. Ako je odtis pomanjkljiv, se mora besedilo s črnilom izpolniti. — Poštne proste oblasti, zavodi itd. smejo priporočeno predati samo taka poštna pisma, v katerih so navedeni domestivne listine, posebno važni uradni spisi ter taka pisma, v katerih je določeno kak rok. — Poštne proste oblasti, zavodi itd. morajo pošiljati vse zneske do 1000 dinarjev po poštnih nakaznicah, a ne v vrednostnih listih. Izvzeta so samo taka pisma, ki se pošilja v njih predmet kazenskega postopanja (corpus delicti). — Vsaka stranka, katera preda obenem več kot dve nakaznici, pa nima predajne knjige ali skupnega predajnega lista, mora izročiti uradniku za nakaznico in denarjem vred na posebnem listu zapisane in sešete zneske vseh nakaznic, razen tega mora biti na tem listu tudi popisan denar po številu, vsoti in vrednosti. — Ekspresne pošiljke v krajevnem (lokalnem) prometu niso dovoljene. — Nadomestna dostava paketov družinskim članom prejemnika je dopuščena samo glede navadnih paketov (z manj kot 600 Din vrednosti), nadomestna dostava nakaznic in vrednostnih pisem pa je do vrednosti 100 dinarjev. Ne smejo se pa nadomestno dostavljati družinskim članom niti prejemnikovim stalno nameščenim osebam: uradno priporočena pisma, priporočene pošiljke s povratnico, listine poštnih nalogov, poškovane pošiljke in vrnjene pošiljke, katere so bile napačno izročene. Vse te pošiljke se morajo izročiti naslovnikom samim, ali pa njih pooblaščenec. Oseba, katera napačno izročena pisma ali napačno prevzeto priporočeno pismo (pošiljko) pridrži, se kaznuje zaradi kršitve pismenske tajnosti in pa prestopka zoper imovino, a razen tega tudi še po kazenskem zakonu. — Pošiljatelj mora pri prejemu vrnutih nedostavljenih vknjiženih pošilk v sebi izročiti sprejemni list (recepis) oziroma predložiti predajno knjico, da se vrnuti pošiljke v njej zabeleži. — Rok za reklamacije, ki je bil doslej 6 mesecev, se raztegne na leto dni. Ta rok se računa od dne, ko je bila pošiljka na pošti oddana. Pravico do odškodnine v roku 15 dni od tistega dne, ko je prejel obvestilo, da pošiljka ni bila izročena. Odškodninski znesek za izgubljeno priporočeno pošiljko znaša 50 dinarjev. V bodoče se bo plačevala odškodnina tudi za take pakete, kateri so bili po krivdi poštnega uslužbenca napačno dostavljeni, in sicer: za navadne pakete do 3 kg se bo plačalo največ 30 dinarjev, od 3-5 kg največ 50 dinarjev, a preko 5 kg za vsak kg po 90 Din odškodnine. — Poškodbe in oplenitve paketov, ki jih je prejemnik v roku 48 ur po dostavi pošti prijavil, vzame pošta v vrednost, jih zabeleži ter obvesti pozeje naslovnika (prejemnika) o uspehu poizvedovanju. Odškodnino pa dobi prejemnik samo tedaj, ako preiskava dožene, da se je poškodba ali oplenitev paketa dogodila po poštni krivdi.

Iz društvenega življenja.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odobrova seja v sredo, dne 28. febr. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. — Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije; sv. Petra cesta št. 12, pritrilčno, desno.

GLAVNO TAJNIŠTVO NRS ZA SLOVENIJO JE V LJUBLJANI, WOLFOVA ULICA T. L. I. NADSTROPJE.

Gospodarstvo.

Polom Hacker & Kraus.

Polom tvrdke Hacker-Kraus je dvignil pri nas, zlasti v Zagrebu, mnogo prahu. Ta slučaj je pokazal, kako brezvestno gotovi elementi rušijo naše gospodarstvo, uničujejo trudopolno delo sodržavljanov in izpodkopljuje naš ugled v inozemstvu. Mi smo o slučaju že pisali, danes nameravamo podati le nekaj poročil, kako stoji zadeva sedaj v Trstu.

Prvotno razburjenje se je deloma poleгло, ker so do sedaj ugotovili, da ne bo do vsled tega poloma prizadet širši krog. Vendar vlada v Trstu splošno začudenje, kako je bilo mogoče, da je pri polomu tako močno prizadeta ena najsolidnejših bank, kakor je »Credito Italiano«. Ugotovilo se je, da je bilo to mogoče le radi naravnost rafinirane zvitosti in goljufivosti, ki se je je posluževal družabnik tvrdke, Kraus. Ravatelj »Credito Italiano« je izjavil, da je imel v solidnost tvrdke Hacker-Kraus neomajano zaupanje radi njene točnosti pri plačevanju.

Toda ta točnost v plačevanju je bila samo prevara. Ako je zahteval ravatelj »Credito Italiano« dopoldne od tvrdke Hacker-Kraus izplačilo nekaj tisoč lir, je bil lahko sigurn, da bo popoldne dobil denar. Toda tvrdka Hacker-Kraus je dobila denar samo na ta način, da si ga je izposodila v kaki drugi banki in se sedva s temi točnimi plačili je kopčala prevaro na prevaro.

Pred nekaj dnevi se je vršila prva skupščina upnikov tvrdke Hacker-Kraus. Upravitelj mase je zbranim upnikom poročal, da znašajo pasiva 7 in pol milijona lir, aktiva pa je 2000 lir.

Pasiva bi najbrže znašala mnogo več, ako bi se priljavili vsi upniki. Kakor se splošno sodi, pa se niso priglasili zlasti upniki iz Jugoslavije, ker se boje kazenskih posledic radi nedopustnih mahinacij z valutami. Sicer pa bomo o stvari še izpregovorili, kadar bo zadeva končana in kadar bodo znani tudi vsi rezultati preiskave v naši državi.

INDUSTRIJA.

— Produkcija sladkorja v Madžarski. Pred vojno je bila industrija sladkorja v Madžarski ena najvažnejših industrijskih panog. Leta 1914. je znašala produkcija sladkorja okroglo 514.000 ton. Od tega se je izvozilo tri četrti v vrednosti 100 milijonov kron. Sedaj ima Madžarska 31 tovarnih sladkorna, od katerega jih obratuje samo 11, vendar je relativno dosežen občuten napredek v produkciji, ker producira teh 11 tovarnih okrog 210.000 ton in omogočuje izvoz sladkorja.

— Produkcija avtomobilov v Ameriki je znašala v mesecu decembru 200.000 avtomobilov. Produkcija v celotni letu je znašala 2.550.000 avtomobilov.

— Nameravana zgraditev tovarne dušika v Češkoslovaški. Ker produkcija postojne tovarne dušika v Falknovu ne zadostuje za kritje potreb v državi, namerava Čehoslovaki zgraditi novo tovarno dušika.

TRGOVINA.

— Sol za upravo državnih monopolov. V Solun je došlo 3200 vagonov soli za upravo državnih monopolov naše države.

— Dovoljen izvoz 1000 vagonov oljčnih tropin. Ekonomski finančni ministristki komite je dovolil izvoz 1000 vagonov oljčnih tropin proti plačilu izvozne carine v znesku 5 Din za kg.

— Podražitev surovega pensylvanskega petroleja je povzročena vsled velikega povpraševanja po linem petroleju. Petrolej iz Kalifornije je slabši in se radi tega ni podražil.

— Podražitev soli v Nemčiji. Od dne 15. februarja veljajo v Nemčiji za sol sledeče cene: kristalna ledilna sol 00-3943 mark, 0-3724 mark, 1-3503 mark, namizna sol 0-4378 mark, sol za maslo 00-3943 mark, ribja sol 1-2423 mark, živinska sol 1-2679 mark, obrtna sol z natrijevim sulfatom 1-3223 mark, s petrolejem 1-2572 mark, 2% soda 1-2551 mark za 100 kg.

— Češkoslovaško-švicarska trgovinska pogodba. V kratkem začne pogajanja Češkoslovaške s Švicjo za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama. S to pogodbo bo znizana carinska tarifa za najvažnejše vrste blaga, ki pridejo v poštev v trgovinskem prometu med Češkoslovaško in Švicjo. Nadalje se bodo dohčili gotovi kontingenti pri omih uvoznih omejitvah, ki obstajajo sedaj v Švicji in v Češkoslovaški.

— Rusko-madžarski trgovinski sporazum je dosežen. Po tem sporazumu se bo osnovalo rusko-madžarsko trgovinsko društvo, čigar osnovno glavnico bosta dali na polovico Madžarska in na polovico Sovjetska Rusija.

PROMET.

— Brzjavljive v Grčijo se smejo pošiljati samo v angleškem, francoskem, grškem in italijanskem jeziku.

— Povišanje poštnih pristojbin v Nemčiji za inozemstvo. S 1. marcem se zopet povišajo poštni pristojbine v Nemčiji za okroglo 100%.

— Prometne omejitve v Nemčiji. V sled pomanjkanja premoga raziskuje nemški prometni minister v zvezi z državnimi ravnatelstvi železnice vprašanje bistvene omejitve železniškega prometa na vseh železniških linijah Nemčije. Prve omejitve bodo baje nastopile že s 1. marcem.

— Zgraditev madžarskih državnih železnic. Madžarska vlada namerava zgraditi po sredini države 8000 km železniške proge za gospodarske svrhe. Stroški so predvideni v 30 milijonov, ker delavci nočejo sprejemati madžarske krone. Vsak kilometer bo stal 640 centov zlata. Posestniki ob progi bodo dajali vsako leto po 8 kg zlata iz vsakega jutra.

DENARSTVO.

— Iznos dinarjev v inozemstvo. Potniki smejo iznositi seboj v Francijo 3000 frankov in države z zdravno valuto, ki je nižja od francoske valute, 3000 edinic dotične valute. Za države s slabimi valutami se sme vzeiti s seboj valute dotične države za 3000 Din.

— Povračilo čl. vojnih dolgov Ameriki. V kratkem pošlje Češkoslovaška v Severoameriške Združene države posebno komisijo, ki se bo pogajala o povračilu češkoslovaških dolgov Združenim državam.

— Zaključitev čl. madžarskih finančnih pogajanj. 19. februarja so bila končana pogajanja med Češkoslovaško in Madžarsko glede obojestranskih terjatev in dolgov v predvojni kronah. Ta dogovor obsega tudi določbo o ukinitvi vseh iz takih ter-

jatev in dolgov nastalih pravnih sporov. S pogodbo je v zvezi tudi dogovor o privatnih zavarovanjih, ki je bil podpisan 14. februarja.

— Rumunska Narodna banka. Rumunska Narodna banka izkazuje v letu 1922 čistega dobička 23.50 milijonov lejev proti 20 milijonov leta 1921. Na vsako delnico se izplača 425 lejev. Dividenda leta 1921 je znašala 390 lejev za vsako delnico. Vrednost bankovcev v obtoku, ki je znašala 15.262 milijonov lejev se je zmanjšala na 12.316 milijonov.

— Ureditve romunskih zunanjih dolgov. Iz Romunije je odšla posebna komisija, ki jo je poslalo romunsko trgovstvo, da uredi inozemske dolgeve. Ta komisija je sklenila z londonskimi upniki sporazum o plačilu dolgov za angleško blago. Podoben sporazum bo sklenila komisija tudi z upniki in Mانشعstra.

— Novi angleški bankovci. Angleška banka bo ta teden izdala nove bankovce po 1 funtu. Tiskani bodo na neki novi vrsti papirja in opremljeni z različnejšimi vodnimi tiskom.

— Cene zlata na Poljskem. Poljska državna blagajna plača za 1 avstrijsko zlato krono 8429 zlatih mark, za eno nemško zlato marko 9909, za 1 zlat rubelj 21.406, za 1 zlat frank 8027, za 1 zlat holandski guldinar 16.722, za 1 zlat dolar 41.607 in za 1 zlat funt 222.456 poljskih mark.

— Trgovinska pogodba z Italijo. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo se bodo vršila v Rimu in ne v Beogradu, kakor je bilo prvotno določeno.

— Krediti za dunajske srednje banke. Na seji zveze srednjih bank, ki se je vršila 23. februarja na Dunaju je bilo sklenjeno, da se zahteva od notne banke dovolitve kreditu tudi tem bankam. Povod temu koraku je sedanje pomanjkanje denarja. Obtok bankovcev v Madžarski je narastel v prvi polovici januarja za 205 milijonov madžarskih kron. Ta porast so povzročili predvsem, ki so bili dovoljeni vladi.

Borzna poročila.

Zagreb, 26. febr. Devize: Dunaj 0.1465-0.1470, Berlin 0.46-0.475, Budimpešta 3.45-3.50, Bukarešta 50.-, Italija 498-500, London 488-491, New York ček 103.25-104, Pariz 602-630, Praga 309-309.50, Svica 1915-1950, Varšava 0.225-0.235. — Valute: Dolari 101.50-102.50, avstrijske krone 0.142-0.143, češkoslovaške krone 304-306, funti 480-0, francoski franki 0-620, madžarska krona 0.330, italijanska lira 490-492.50.

Zagreb, 26. febr. (Priv.) Devize: New York 103.50-0, Pariz 6.29-6.30, Svica 19.50-19.60, London 4.88-4.91, Dunaj 14.65-14.70, Praga 309.50-0, Budimpešta 3.40-3.50, Italija 4.985-5.-, Berlin 45-47.50. Valute: Dolari 102-0, francoski franki 6.20-0.

Beograd, 26. febr. Devize: Bukarešta 51-52, Berlin 0.44-0.45, Dunaj 0.146-0.149, Budimpešta 350-360, Solun 113-119, Sofija 60-65, Praga 307-310, Pariz 620-630, Zeneva 1950-1970, Milan 492-497, New York 102-104, London 490-492, Praga za ultimo marec 305-305.50. Valute: Dolari, ponudba 102.50, leji 55, levi 55-60.

Curih, 26. febr. Otvoritev: Berlin 2.35, Holandija 210.90, New York 532.50, London 25.05, Pariz 32.15, Milan 25.55, Praga 15.75, Budimpešta 18, Zagreb 5.125, Bukarešta 2.60, Sofija 3.10, Varšava 1.05, Dunaj 74.25, avstr. krone 75.

Curih, 26. febr. Zaključek: Berlin 2.36, Holandija 210.90, New York 532.25, London 25.06, Pariz 32.50, Milan 25.62, Praga 15.772, Budimpešta 18, Zagreb 5.125, Bukarešta 2.60, Sofija 3.10, Varšava 1.05, Dunaj 74, avstrijske krone 75.

Praga, 26. febr. Dunaj 472.50, Berlin 1487.50, Rim 164.75, avstr. krone 472.50, Italijanske lire 165.25, Budimpešta 113.75, Pariz 207.25, London 160.78, New York 3410, Curih 644.75, Beograd 3387.50.

Dunaj, 26. febr. Devize: Beograd 684-686, Berlin 315-325, Budimpešta 23.70-23.80, London 334.500-335.000, Milan 3411-3419, New York 710.75-712.25, Pariz 4319-4331, Praga 2102-2108, Sofija 1417.50-1418.50, Curih 13.345-13.375. Valute: Dolari 71.000-71.300, levi 3

L. A.

Millioni.

Te dni se je ustavil znanec pri meni, mlad fant iz »onstran sveta«, to se pravi: Korošec. Hodila sva po mestu in sva ogledovala to in ono. Pogovor se je pletel kakor je pač običajno.

»Kaj novega?«
Mesto odgovora je potegnil iz listnice kos barvanega papirja, malo večji od naših bankovcev za en dinar.

»To pomeni tisoč kron. Veš, kaj se pravi to?«

Hm! Tisoč kron! Včasih sem s takim denarjem živel dve leti. Kot študent sem imel za tisoč kron dve dolgi leti hrano, stanovanje, knjige, obleko, perilo in vse, kar potrebuje skromen človek. To je bilo še pred manj nego dvajsetimi leti.

Pojasnil sem znanco to.
»Hoi, starček!« se mi je zasmel, »kod pa hodiš?« Danes dobiš onstran Karavank za tisoč kron natančno — vrček piva.

Ta sveta mirnost me je skoro zrušila. Nisem vedel, kaj naj odvrnem.

»Veš, koliko stane zavojček tobaka?«

»No?«

»Dva tisoč petsto!«

Zasmel se je in je pravil dalje, vedno hujše, tako da so se mi že bledle številke, kakor grde pošasti.

Stric moj je prodal par volov za pet milijonov! Zdaj kolne in joka in škripa je z zobmi, ker je prodal tako pod ceno. Vsa hiša nima miru pred njim.

»Strašne so tvoje novice!«

»Morda, morda tudi ne!«

Fant se je zasmejal.

»Milijonem gremo nasproti: to se pravi — rešitvi.«

»Misliš?«

»Gotovo! V tem morju papirnatih gospodarskih laži moramo utoniti. To je jasno ko beli dan. Ali pri vas ne mislite na to?«

»Mislimo, gotovo!«

»No, torej! Treba je le še prav kratkega časa. Vesoljni potop je za nas takorekoč pred vrati. In takrat plava vsakdo, kakor ve in zna in more. V sili si sam svoj gospodar.«

»Jasno!«

»In ko bomo enkrat tonili v najhujšem morju, bomo klicali ribiče, da nas potegnejo na suho in nas vzamejo pod streho.«

»Jih boste klicali?«

»Da! Vas bomo klicali!«

Za trenotek sva pomolčala. Nedavna minulost mi je lebdela pred očmi.

»In če bo ribičev preveč?«

Fant se je zdrnil.

»Mi bomo klicali vas, ravno vas, razumeš?« Saj nas menda vendar ne boste zatajili?«

To me je razburilo.

»Zatajili? Mi — vas?« Kaj ne veš, kako smo navdušeni, kako smo ognjevit pri vsaki priliki. Ali ne veš, kako nas globoko v srce bole vse narodne nesreče? In to, kar praviš, da bi namreč vas zapustili, to bi bila po mojih mislih takorekoč gotovo narodna nesreča!«

Znanec se je smejal moji razburjenosti in moji navdušenosti.

»Potem je stvar v redu?«

»Popolnoma!« sem pritrdil svečano.

»Samo nekaj je še vmes?«

»Kaj pa takega?«

»No, saj veš! Lahko si misliš.«

Znanec je gubal čelo in mršil obrvi, vendar menda ni mogel stvari do dna.

»Kaj naj bi bilo?« me je vprašal in začuden je in strah sta zvenela iz besedi.

»Zaspani smo mi, zaspani! Lahko se pripeti, da prespimo vso to reč!«

»Ta silni krik!«

»No, da! Saj ne rečem, da bomo, ampak mogoče je!«

Znanec se je silno razburil ob mojih zadnjih besedah. Segel mi je v roko in se je otožno poslovil.

»Na svidenje!«

Glas je bil žalosten, v očeh pa je mladenci vendar gorela živa, živa vera.

Ko sem jo videl, sem obmolknil. To lažba je svetila iz nje.

Zanimivosti.

KVAKAJOČA RIBA.

Nič več ne bomo mogli rabiti prisposodbe: nem kakor riba. Našli so namreč ribe, imenovane »gurami«, ki kažejo to posebnost, da regljajo kakor žabe. Kateri ribič si bo upal povleči iz vode plavutarka, ki jadrkuje? Na srečo gurami ne živijo v naših rekah, Dobili so jih ob otočju Maskarenjih v Indskem oceanu.

PONAREJENI ZLATNIKI.

7. februarja t. l. so v Londonu prijeli dva ponarejevalca denarja, ki sta kovala lepe cekine. Lopova sta imela to smolo, da je bila na novcu podoba Edvarda VII (1814—1910), toda z letnico 1916. O Francozih gre glas, da ne poznajo zemljepisja, Britanci pa menda zgodovine ne.

DVA STOKA.

V starih zgodbah so močno poveličevali junaštvo mladega Spartanca, nepridiprava, ki je bil ukrad lisjaka in ga skril pod haljo; pred carinjem pa je rajši pustil, da mu je žival prežrla trebuh, nego da bi jo bil napovedal uradniku.

Lisica pa se ni dala posekati v stoicizmu in je tekmovala s tem klasičnim Lake-demoncem. Toda napnite usesa: Čuval Viktor Devillers iz Blossville-Bonsecours (blizu Rouena) je ujel lisico v past, ki je pograbila nesrečno tatlico za obe levi nogi. Jeticca si hrabro odgrizne obe šapi in hajdi naprej! Posestnik Fromain na trgu Saint-Paul v Rouenu je našel blizu mesta lisico še živo. Predrla je z okrnjenima šapama še celih pet kilometrov! In stolk je padel.

DRAGA BIBLIOTEKA.

Pariski listi obžalujejo, da pojde čez veliko lužo knjižnica Olry Roederer, ki jo je

kupil najbržški knjigarnar Rosenbach za 1.500.000 dolarjev, t. j. 22 milijonov frankov. Knjižničar bo zanimalo, da vsebuje ta zbirka 6.000 zvezkov in 8.000 ilustracij iz 17. in 18. veka, tako, da v tem oziru poseka Narodno biblioteko v Parizu. Razen tega poseduje 2.000 izvirnih slik iz 18. stoletja kot ilustracije mojstrovine te dobe... Vezave so krasne. Za eden izvod Lafontainevih povesti so že pred 10 leti ponujali bibliofil 40.000 dolarjev! Risbe in bakrorezi se cenijo na 500.000 dolarjev, zbiranje »Gazette de l'Hotel Drouot«, in sicer pol-druhi milijon frankov samo za Fragonardove slike... Biblioteka je bila sto let na gradu družine Roederer v Reimsu. Pred obstrlejevanjem l. 1914 so jo prenesli v lastnikov hotel v Parizu. Zdaj pojde pa v Ameriko.

Glavni urednik: Ivan Podržal.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Kvaliteta

českega blaga

konkurira s celim svetom. Nakup istega je kljub valutni razliki še vedno cenejši kot iz drugih držav.

Obiščite vsled tega VI. Mednarodni vzorčni velesejm v Progi od 11. do 18. marca t. l., ter se poslužite ugodnosti, katere se Vama nudijo, t. j. 30 % ni popust na železnice, 75 % ni pri vizitih, preskrba stanovanja itd.

Informacije in legitimacije za poset daje Českoslovaški konzulat in veleposlanski zastopnik ALOMA COMPANY, anončna in reklamna družba s o. z. Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Emil Gaboriau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Prepozno prihaja vaše sočustvovanje,« je odgovoril udan z vso trpkostjo. »Za onega, ki je znal slutiti nebeško veselje, ni mogoča nobena sreča več. Nič me ne more več prikleniti na življenje. Umorili ste v meni najsvetejšo vero; iz ječe prihajam, ob čast sem, vzeli so mi jo moji sovražniki; kaj naj počnem? Kaj bo z menoj? Zaman izprašujem bodočnost; za mene ni ne upanja ne izgledov, ne veselja. Če se ozrem okrog sebe, vidim le zapuščenost, sramoto in obup!«

»Prosper, prijatelj, brat, ko bi vedeli...«

»Samo eno vem, Madelajna: Vi ste me ljubili me ne ljubite več; jaz pa vas ljubim neomajno!«

Molčal je in upal na odgovor. Ona je molčala.

Naenkrat pa je pritajeno ihtenje prekinilo molk.

Bila je to Madelajna služabnica, ki je sedela pred kaminom malega salona in jokala.

Madelajna je bila pozabila na njo; Prosper, ki ni videl ničesar in ničesar slišal, ko je vstopil, je ni opazil. Sedaj se je ozrl na njo.

Mlada deklica, opravljena kakor sobarica iz dobre, premožne hiše, je bila, o tem ni bilo dvoma, Nina Gypsy.

Tako silno je bilo razburjenje, katero se je polastilo Prosperja, da ni mogel spraviti iz sebe nobenega glasu več.

Popolnoma brezumen je bil vsled strašnega položaja, v katerem se je nahajal. Tu je stal med obema ženama, ki sta bili posegli tako globoko v njegovo življenje, med Madelajno, ponosno in bogato deklico, ki ga je zavračala, in med Nino Gypsy, ubogo deklico, ki ga je ljubila in katero je on odganjal.

In uboga Gypsy, ona je slišala, ona je videla, kako je izbruhnila strast onega, katerega je ljubila, za drugo v strašnem očitaju in brezmislnejh groznjah.

Iz tega, kar je on sam trpel, je mogel Prosper spoznati, kaj je morala Nina trpeti. Kako silna je morala biti njena jeza, kako globoko njeno ponižanje, ko je spoznala, kako nizko vlogo je bila prevzela iz ljubezni do Prosperja. In čutil se je, da je sicer strastna Gypsy sedela in se jokala na mestu da je jezna poskočila s svojega sedeža, da se brani in da ga prekolne.

Madelajni pa se je bilo posrečilo, ko je Prosper molčal, se zopet vsaj na videz umiriti.

Počasi, komaj je vedela kaj je storila, je vzela svoj plašč, ki je ležal na blazinah otomane.

Sedaj je stopila tik pred Prosperja.

»Zakaj ste prišli sem?« je vprašala. »Oba potrebujeva svoj pogum. Vi ste nesrečni, Prosper, jaz sem še mnogo bolj nesrečna. Vi imate pravico, da se pritožujete; jaz nimam pravice niti do ene solze, in če mi poči srce, se moram smehljati. Vi si lahko poiščete tolažbo pri prijatelju, jaz se morem zaupati le bogu.«

Prosper je poskusil spregovoriti; besede so mu zamrle na ustnih, zdelo se mu je, da se mora udušiti.

»Lahko vam rečem,« je nadaljevala Madelajna, ničesar nisem pozabila. Ne! Ta gotovost vam ne sme dati upanja; za naju oba ni nobene prihodnosti. Če me ljubite, živite! Ne smete biti tako kruti, da bi mi vrh mojim mukam še naložili bolest nad vašo smrtjo. Morda bo prišel dan, ko se bom smela upravičiti. In sedaj, moj brat, moj edini prijatelj, z bogom!...«

Sklonila se je k Prosperju ter se s svojimi ustni dotaknila čela nesrečnega moža, nato je hitro odšla; Nina Gypsy ji je sledila.

Prosper je bil sam. Šele sedaj je poskusil premisliti in si razjasniti, kar se je bilo ravnokar zgodilo ter se vprašal ali ni sanjal ali pa izgubil pamet. Nikakor ni mogel utajiti velikanskega vpliva moža, ki ga je bil danes zjutraj prvič zagledal. Kakšno tajinstveno moč je imel ta neznanec, ki je vedel obračati dogodke po svoji volji? Zdelo se mu je, da ve vse že vnaprej: Poznal je Cavallona, vedel je za Madelajnine korake in je ukrotil neukrotljivo Gypsy. Te misli so Prosperja brezmejno razburile, in ko je stopil Verduret v sobo, je stopil besen pred njega.

»Kdo ste vi?« je vprašal s trdim, grozečim glasom ves bled.

Tolsti gospod je bil videti le malo začuden nad tem izbruhom jeze.

»Prijatelj vašega očeta; ali tega ne veste?«

»To ni nikakršen odgovor. V trenutku prese- njenja sem se uklonil vaši volji, sem se zaupal rokam neznanca; toda v tej uri...«

»Kaj? Ali zahtevate opis mojega življenja? Ali hočete vedeti, kaj sem, kaj sem bil prej in kaj bi mogel še doseči? Kaj vas to briga? Obljubil sem vam, da vas bom rešil; glavna stvar je, da to storim.«

»To pravico pa bom vendar še imel, da smem vprašati, katerih sredstev se pri tem poslužujete?«

»Zakaj to?«

»Da vem, ali hočem vašo sredstva sprejeti ali jih odkloniti.«

»In če vam jamčim za uspeh?«

»To mi ne zadostuje in nič več se nočem odpovedati svoji prosti volji in se izpostaviti podobnim prizorom, kakor danes. Mož v mojih letih mora vedeti kaj dela.«

»Mož v vaših letih, gospod Bertony, si vzame, če je slep, vodnika in mu ne predpisuje poti, če ga ta vodi.«

»Verduretov napol ironični, napol pomilovalni glas ni mogel ukrotiti Prosperjeve naraščajoče zlovoljnosti.

»Če je tako,« je vzkliznil, »potem se zahvaljujem za vašo pomoč, gospod, jaz vas ne rabim. Če sem skušal braniti svojo čast in svoje življenje, se je to zgodilo, ker sem še vedno upal, da si zopet pridobim Madelajno. Sedaj vem, da je vse končano med njo in med menoj, umakniti se hočem iz boja.«

Videlo se je, da je Prosperjev sklep tako trden, da je bil Verduret za trenutek presenetjen.

»Vi boste znoreli,« je rekel.

»Žal da ne, Madelajna me ne ljubi več, vse drugo mi ni nič vredno.«

Tak obup je govoril iz njegovih besed, da je bil celo Verduret ginjen.

»Ali ničesar ne slutite? Ali niste mogli spoznati skrite misli njenih besed?«

»Vi ste priložkovali...« je vzkliznil Prosper z grozečo kretnjo.

»Priznavam.«

»Moj gospod!«

»Morda ni bilo zelo rahločutno; namen pa posvečuje sredstva. Priljučkoval sem in sem vesel, da sem to storil; sedaj vam lahko rečem: Bodite pogumni, Prosper, gospodična Madelajna vas ljubi, ona vas je ljubila vedno.«

Zbirka opernih in operetnih tekstov.

Izšli so sledeči zvezki:

- Stev. 1. Tajnost.
2. Jenufa.
3. Seviljski brivec.
4. Gorenjski slavček.
5. Mefistofeles.
6. Prodana nevesta.
7. Nižava.
8. Vrag in Katra.
9. Carostelec.

Izdala in založila

»Zvezna tiskarna in knjigarna«
v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

Vsak zvezek stane
3 Din.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: Din 60.000.000. Rezerva: Din 30.000.000.

Podružnice:

Bled	Jesenice	Prevalje
Cavtat	Korčula	Sarajevo
Celje	Kotor	Split
Dubrovnik	Kranj	Šibenik
Ercegnovi	Ljubljana	Tržič
Jelsa	Maribor	Zagreb
	Metković	

AMERIKANSKI ODDELEK.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst. Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 62, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.